Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

26. september 2024*

Apellatsioonkaebus – Riigiabi – Saksamaa Liitvabariigi poolt teatavatele suurtele elektritarbijatele rakendatav abikava – Vabastus võrgutasudest ajavahemikus 2012–2013 – Otsus, millega tunnistatakse abikava siseturuga kokkusobimatuks – Tühistamishagi – Hagi esitamise tähtaeg – Vastuvõetavus – ELTL artikli 107 lõige 1 – Mõiste „riigiabi“ – Riigi ressursid – Maksulaadne lõiv või muud kohustuslikud tasud

Liidetud kohtuasjades C-794/21 P ja C-800/21 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel vastavalt 16. ja 17. detsembril 2021 esitatud kaks apellatsioonkaebust,

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,

apellant kohtuasjas C-794/21 P,

teised menetlusosalised:

Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG, asukoht Dresden (Saksamaa),

Infineon Technologies AG, asukoht Neubiberg (Saksamaa),

esindajad: *Rechtsanwälte* L. Assmann ja M. Peiffer,

hagejad esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: K. Herrmann, C. Kovács ja T. Maxian Rusche,

kostja esimeses kohtuastmes,

ja

Infineon Technologies AG, asukoht Neubiberg,

Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG, asukoht Dresden,

esindajad: *Rechtsanwälte* L. Assmann ja M. Peiffer,

apellandid kohtuasjas C-800/21 P,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

teised menetlusosalised:

Euroopa Komisjon, esindajad: K. Herrmann, C. Kovács ja T. Maxian Rusche, keda abistas *Rechtsanwalt* H. Heinrich,

kostja esimeses kohtuastmes,

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president K. Jürimäe (ettekandja), Euroopa Kohtu president K. Lenaerts kolmanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud N. Piçarra, N. Jääskinen ja M. Gavalec,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: osakonnajuhataja D. Dittert,

arvestades kirjalikku menetlust ja 28. juuni 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 9. novembri 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Saksamaa Liitvabariik palub kohtuasjas C-794/21 P esitatud apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus Infineon Technologies Dresden ja Infineon Technologies *vs.* komisjon (T-233/19 ja T-234/19, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2021:647), millega Üldkohus jättis rahuldamata Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG ja Infineon Technologies AG (edaspidi koos „Infineoni äriühingud“) hagid komisjoni 28. mai 2018. aasta otsuse (EL) 2019/56 abikava SA.34045 (2013/C) (ex 2012/NN) kohta, mida Saksamaa rakendas StromNEVi § 19 kohaselt baaskoormuse tarbijate suhtes (ELT 2019, L 14, lk 1) (edaspidi „vaidlusalune otsus“), tühistamise nõudes.

2 Infineoni äriühingud paluvad kohtuasjas C-800/21 P esitatud apellatsioonkaebuses vaidlustatud kohtuotsus tühistada.

3 Euroopa Komisjon palub oma vastuapellatsioonkaebustes, mis on esitatud kohtuasjades C-794/21 P ja C-800/21 P, samuti tühistada vaidlustatud kohtuotsus.

Õiguslik raamistik

4 Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määruse (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL] artikli 108 kohaldamiseks (ELT 2015, L 248, lk 9), põhjenduses 39 on märgitud:

„Selguse ja arusaadavuse ning õiguskindluse huvides tuleks komisjoni otsused avalikustada, järgides samal ajal põhimõtet, et riigiabiga seotud otsused on suunatud kõnealusele liikmesriigile; seepärast on otstarbekas kas täies ulatuses või kokkuvõtlikult avaldada kõik otsused, mis võivad mõjutada huvitatud poolte huve, või teha huvitatud pooltele kättesaadavaks selliste otsuste koopiad, kui otsuseid ei ole avaldatud või kui neid pole avaldatud täielikult.“

5 Määruse artikli 1 punktis h on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

h) „huvitatud pool“ – mis tahes liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud.“

6 Määruse artikli 32 „Otsuste avaldamine“ lõikes 3 on ette nähtud:

„Komisjon avaldab *Euroopa Liidu Teatajas* kõik vastavalt artikli 8 lõigetele 1 ja 2 ning artiklile 9 tehtud otsused.“

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

7 Vaidluse tausta, mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuste punktides 1–22, võib kokku võtta järgmiselt.

Asjasse puutuvad õigus- ja haldusmeetmed

Võrgutasude süsteem enne vaidlusaluste meetmete kehtestamist

8 Energiatarnete kaitse seaduse (Energiewirtschaftsgesetz), mida on muudetud 26. juuli 2011. aasta energiatööstuse õigusnormide läbivaatamise seadusega (Gesetz zur Neuregelung energiewirtschaftsrechtlicher Vorschriften; *BGBl.* 2011 I, lk 1554), kuid enne muudatusi, mis tehti 26. juuli 2016. aasta elektrituru arengu seadusega (Gesetz zur Weiterentwicklung des Strommarktes; *BGBl.* 2016 I, lk 1786) (edaspidi „EnWG 2011“), §-s 21 on muu hulgas ette nähtud, et võrgutasud peavad olema mõistlikud, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad ning põhinema võrgu tõhusa toimimise kuludel.

9 EnWG 2011 § 24 volitas Saksamaa Liitvabariigi valitsust kehtestama määrusega üksikasjalikke sätteid, mis käsitlevad esiteks võrgutasude kindlaksmääramise üldmeetodi määratlemist ning teiseks võrgu kasutamise erijuhtude reguleerimist ning tingimusi, mille alusel võib reguleeriv asutus heaks kiita või keelata individuaalse võrgutasu.

10 Saksamaa Liitvabariigi 25. juuli 2005. aasta võrgutasu määruse (Stromnetzentgeltverordnung; *BGBl*. 2005 I, lk 2225; edaspidi „StromNEV 2005“) §-s 17 on määratletud arvutusmeetod, mida võrguettevõtjad kasutavad üldtasude kindlaksmääramiseks. Meetod on kaheetapiline, kõigepealt määratakse kindlaks kõigi võrkude mitmesugused aastased kulukomponendid ja seejärel arvutatakse üldtasud võrgukulude aastase kogusumma alusel.

11 Üldtasu kindlaksmääramisel võetakse arvesse kahte järgmist tegurit, milleks on „üheaegsusfunktsioon“, mis kajastab tõenäosust, et tarbija individuaalne tarbimine aitab kaasa asjaomase võrgutaseme aastase tippkoormuse saavutamisele, ja võrguettevõtja tulu maksimumtase, mille kehtestab Bundesnetzagentur (Saksamaa Liitvabariigi võrguamet; edaspidi „BNetzA“), lähtudes võrdlusest teiste võrguettevõtjatega, et vältida ebatõhususe tõttu tekkivate kulude katmist võrgutasudest.

12 StromNEV 2005 §-s 19 on ette nähtud individuaalsed tasud tarbijate kategooriatele, kelle tarbimine ja koormus on väga erinev teiste tarbijate omast (edaspidi „ebatüüpilised tarbijad“). Tasudega – juhindudes põhimõttest, et võrgutasud kajastavad võrgukulusid – võetakse arvesse ebatüüpiliste kasutajate panust nende kulude vähendamisse või suurenemise vältimisse.

13 StromNEV 2005 § 19 lõikega 2 on kehtestatud individuaalsed tasud kahele järgnevale ebatüüpilisele tarbijakategooriale:

– kasutajad, kelle tippkoormus võib oluliselt erineda kõigi teiste sama võrguga ühendatud kasutajate üheaegsest iga-aastasest tippkoormusest, st kasutajad, kes tarbivad elektrit süstemaatiliselt väljaspool tipptunde (edaspidi „antitsüklilised tarbijad“), ja

– kasutajad, kelle aastane elektritarbimine on vähemalt 7000 tarbimistundi ja üle 10 gigavati tunnis (edaspidi „baaskoormuse tarbijad“).

14 Kuni muudatuste tegemiseni EnWG 2011-ga nägi StromNEV 2005 ette, et antitsüklilised tarbijad ja baaskoormuse tarbijad maksavad individuaalset tasu, mis oli arvutatud BNetzA välja töötatud „füüsilise tee meetodil“. Selle meetodi abil võeti arvesse antitsükliliste tarbijate ja baaskoormuse tarbijate tekitatud võrgukulusid koos minimaalse tasuga, mis vastas 20%-le avaldatud üldtasust (edaspidi „minimaalne tasu“). Minimaalne tasu tagas tasu selle võrgu käitamise eest, millega need tarbijad olid ühendatud, juhul kui füüsilise tee meetodil arvutatud individuaalsed tasud olid minimaalsest tasust madalamad või peaaegu olematud.

Vaidlusalused meetmed

15 Vastavalt StromNEV 2005 (EnWG 2011-ga muudetud sõnastuses) § 19 lõike 2 teisele ja kolmandale lausele kaotati alates 1. jaanuarist 2011, mis on selle sätte tagasiulatuva kohaldamise kuupäev, baaskoormuse tarbijate individuaalsed tasud ja asendati need täieliku vabastusega võrgutasudest (edaspidi „vaidlusalune vabastus“), mis anti pädeva reguleeriva asutuse ehk BNetzA või asjaomase liidumaa reguleeriva asutuse loal. Vabastuse kulud jäid põhi- või jaotusvõrgu ettevõtjate kanda olenevalt sellest, millise võrguga olid soodustuse saajad ühendatud.

16 Kooskõlas StromNEV 2005 (EnWG 2011-ga muudetud sõnastuses) § 19 lõike 2 kuuenda ja seitsmenda lausega olid põhivõrguettevõtjad kohustatud hüvitama jaotusvõrguettevõtjatele vaidlusaluse vabastuse tõttu saamatajäänud tulu ning pidid üksteisele hüvitama vabastusega kaasnevad kulud rahalise hüvitisena vastavalt 19. märtsi 2002. aasta soojuse ja elektrienergia

koostootmise seaduse (Kraft-Wärme-Kopplungsgesetz, *BGBl.* 2002 I, lk 1092) §-le 9, mistõttu kõik põhivõrguettevõtjad kandsid ühesuurust rahalist koormust proportsionaalselt elektri hulgaga, mida nad tarnisid oma võrguga ühendatud lõpptarbijatele.

17 BNetzA 14. detsembri 2011. aasta otsusega (BK8-11-024; edaspidi „BNetzA 2011. aasta otsus“) loodi alates 2012. aastast rahastamismehhanism. Selle mehhanismi kohaselt said jaotusvõrguettevõtjad lõpptarbijatelt või elektritarnijatelt lisatasu (edaspidi „vaidlusalune lisatasu“), mille summa kanti põhivõrguettevõtjatele edasi, et hüvitada neile vaidlusaluse vabastuse tõttu saamata jäänud tulu.

18 Vaidlusaluse lisatasu summa määrasid põhivõrguettevõtjad igal aastal ette kindlaks BNetzA kehtestatud meetodi kohaselt. 2012. aasta ehk mehhanismi rakendamise esimese aasta summa määras vahetult kindlaks BNetzA.

19 Neid sätteid ei kohaldatud vaidlusaluse vabastuse kulude suhtes 2011. aastal ning seega pidi iga põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtja kandma selle aasta vabastusega seotud kahjumit.

Vaidlusalustest meetmetest hilisem võrgutasu süsteem

20 Komisjoni haldusmenetluse ajal, mille tulemusel tehti vaidlusalune otsus, tunnistati vaidlusalune vabastus kõigepealt tühiseks Oberlandesgericht Düsseldorfi (liidumaa kõrgeim üldkohus Düsseldorfis, Saksamaa) 8. mai 2013. aasta kohtuotsusega ja Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus) 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsusega. Kõnealune vabastus tunnistati seejärel alates 1. jaanuarist 2014 kehtetuks StromNEV 2005-ga, mida on muudetud 14. augusti 2013. aasta määrusega, millega muudetakse energiaõiguse valdkonna määrusi (Verordnung zur Änderung von Verordnungen auf dem Gebiet des Energiewirtschaftsrechts; *BGBl.* 2013 I, lk 3250) (edaspidi „StromNEV 2013“). StromNEV 2013-ga kehtestati edasiseks uuesti individuaalsed tasud, mis arvutatakse füüsilise tee meetodil, kohaldades miinimumtasu asemel kindlasummalist tasu 10%, 15% ja 20% üldtasudest olenevalt elektritarbimisest (vastavalt 7000, 7500 ja 8000 tundi aastas võrgu kasutamise eest).

21 StromNEV 2013-ga kehtestati üleminekukord, mis kehtib alates 22. augustist 2013 ning mida kohaldatakse tagasiulatuvalt baaskoormuse tarbijate suhtes, kes ei olnud aastatel 2012 ja 2013 veel vaidlusalust vabastust saanud. Füüsilise tee meetodi kohaselt arvutatud ja miinimumtasul põhinevate individuaalsete tasude asemel nägi see süsteem ette neile tarbijatele üksnes kindlasummaliste tasude kohaldamise.

Haldusmenetlus ja vaidlusalune otsus

22 Pärast mitut kaebust avaldas komisjon 4. mail 2013 otsuse algatada vaidlusalustel meetmetel põhineva abikava suhtes menetlus ELTL artikli 108 lõike 2 alusel (ELT 2013, C 128, lk 43).

23 Selle menetluse tulemusena, mille käigus esitasid oma seisukohad Saksamaa Liitvabariik ja teised huvitatud isikud, võttis komisjon 28. mail 2018 vastu vaidlusaluse otsuse.

24 Selle otsusega tuvastas komisjon, et Saksamaa Liitvabariik oli 1. jaanuarist 2012 kuni 31. detsembrini 2013 andnud ebaseaduslikult riigiabi vaidlusaluse vabastuse vormis.

25 Täpsemalt järeldas komisjon, et riigiabi suurus vastas võrgukuludele, mille vabastatud baaskoormuse tarbijad tegelikult 2012. ja 2013. aastal tekitasid, või kui need kulud olid väiksemad minimaalsetest võrgutasudest, siis nendele viimastele.

26 Lisaks märkis komisjon, et riigiabi ei vasta ühegi ELTL artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandi tingimustele ning seda ei saa pidada ühelgi muul põhjusel siseturuga kokkusobivaks.

27 Seetõttu otsustas komisjon, et:

– vaidlusalune vabastus kujutab endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kuivõrd baaskoormuse tarbijad olid vabastatud võrgutasudest, mis vastasid nende tekitatud võrgukuludele, või kui need kulud olid minimaalsest tasust väiksemad, siis minimaalsele tasule;

– Saksamaa oli andnud nimetatud riigiabi ELTL artikli 108 lõiget 3 rikkudes ja see on siseturuga kokkusobimatu;

– kõnealuse kava alusel antud üksikabi ei käsitata riigiabina, kui see vastas abi andmise ajal nõukogu 7. mai 1998. aasta määruse (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse [ELTL artiklite 107 ja 108] kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT 1998, L 142, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 312), artikli 2 alusel vastu võetud vähese tähtsusega abi määruses sätestatud tingimustele;

– Saksamaa Liitvabariik oli ühelt poolt kohustatud kõnealuse abikava alusel antud siseturuga kokkusobimatu abi abisaajatelt tagasi nõudma, sealhulgas intressi, ning teiselt poolt oli ta kohustatud tühistama kõik maksed, mida selle kava alusel ei olnud vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäevast alates veel tehtud.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

28 Infineoni äriühingud esitasid vaidlusaluse otsuse tühistamiseks kumbki hagiavalduse, mis saabusid Üldkohtu kantseleisse 9. aprillil 2019.

29 Üldkohtu kuuenda koja presidendi 15. mai 2019. aasta otsusega liideti kohtuasjad T-233/19 ja T-234/19.

30 Üldkohtu kuuenda koja presidendi 30. augusti 2019. aasta otsusega lubati Saksamaa Liitvabariigil vastavalt selle liikmesriigi taotlusele Infineoni äriühingute nõuete toetuseks menetlusse astuda.

31 Infineoni äriühingud põhjendasid oma hagisid üheainsa väitega, mille kohaselt ei ole tegemist riigiabiga ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kuna vaidlusalust vabastust ei rahastatud riigi ressurssidest.

32 Vaidlustatud kohtuotsuses tunnistas Üldkohus hagid vastuvõetavaks, lükkas seejärel selle väite tagasi ja jättis seega tühistamishagid tervikuna rahuldamata.

Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte nõuded

33 Saksamaa Liitvabariik palub kohtuasjas C-794/21 P esitatud apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, millega tühistamishagi jäeti põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– tühistada vaidlusalune otsus ja

– mõista Üldkohtu ja Euroopa Kohtu menetlusega seotud kohtukulud välja komisjonilt.

34 Infineoni äriühingud paluvad Euroopa Kohtul rahuldada apellatsioonkaebus kohtuasjas C-794/21 P.

35 Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus kohtuasjas C-794/21 P rahuldamata ja mõista kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt.

36 Infineoni äriühingud paluvad kohtuasjas C-800/21 P esitatud apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– tühistada vaidlusalune otsus või teise võimalusena saata kohtuasi tagasi Üldkohtule tagasi ning

– mõista Üldkohtu ja Euroopa Kohtu menetlusega seotud kohtukulud välja komisjonilt.

37 Saksamaa Liitvabariik palub Euroopa Kohtul rahuldada apellatsioonkaebus kohtuasjas C-800/21 P ja mõista kohtukulud välja komisjonilt.

38 Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus kohtuasjas C-800/21 P rahuldamata ja mõista kohtukulud välja Infineoni äriühingutelt.

39 Komisjon palub kohtuasjades C-794/21 P ja C-800/21 P esitatud vastuapellatsioonkaebustes Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– tunnistada tühistamishagid liidetud kohtuasjades T-233/19 ja T-234/19 vastuvõetamatuks;

– mõista kohtuasjas C-794/21 P esiteks Euroopa Kohtu menetlusega seotud kohtukulud välja Saksamaa Liitvabariigilt ja teiseks Üldkohtu menetlusega seotud kohtukulud Infineoni äriühingutelt ning

– mõista kohtuasjas C-800/21 P Euroopa Kohtu ja Üldkohtu menetlusega seotud kohtukulud välja Infineoni äriühingutelt.

40 Infineoni äriühingud ja Saksamaa Liitvabariik paluvad jätta vastuapellatsioonkaebused rahuldamata ja mõista kohtukulud välja komisjonilt.

41 Euroopa Kohtu presidendi 18. aprilli 2023. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-794/21 P ja C-800/21 P suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise huvides.

Vastuapellatsioonkaebused

42 Komisjoni esitatud vastuapellatsioonkaebuste ese on vaidlustada esimeses kohtuastmes esitatud hagi vastuvõetavus; see küsimus tuleb aga lahendada enne apellatsioonkaebustes esitatud sisulisi küsimusi. Seega tuleb vastuapellatsioonkaebusi analüüsida esimesena (vt selle kohta 3. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Changmao Biochemical Engineering *vs.* Distillerie Bonollo jt, C-461/18 P, EU:C:2020:979, punkt 43).

43 Komisjon põhjendab oma vastuapellatsioonkaebusi kahe väitega.

Esimene väide

Poolte argumendid

44 Vastuapellatsioonkaebuste põhjendamiseks esitatud esimeses väites heidab komisjon ette, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 37–44 õigusnormi, kui ta tõlgendas mõistet „avaldamine“ ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tähenduses laialt. Nii leidis Üldkohus ekslikult, et sellele mõistele vastab igasugune avaldamine Euroopa Liidu Teatajas sõltumata sellest, kas avaldamisest sõltub asjaomase akti jõustumine vastavalt ELTL artiklile 297 ja kas see on ette nähtud aluslepingus endas.

45 Esiteks on Üldkohtu tõlgendus vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga, mis tuleneb 17. mai 2017. aasta kohtuotsusest Portugal *vs.* komisjon (C-339/16 P, EU:C:2017:384, punktid 34–40) ning 31. jaanuari 2019. aasta kohtumäärusest Iordăchescu *vs.* parlament jt (C-426/18 P, EU:C:2019:89, punkt 22) ja 5. septembri 2019. aasta kohtumäärusest Fryč *vs.* komisjon (C-230/19 P, EU:C:2019:685, punkt 15). Selle kohtupraktikaga on Euroopa Kohus tuvastanud paralleeli ELTL artikli 263 kuuenda lõigu ja ELTL artikli 297 vahel selles mõttes, et asjaomase akti avaldamisest hakkab hagi esitamise tähtaeg kulgema vaid siis, kui see on akti jõustumise eeltingimus ja kui see on ette nähtud aluslepingus endas.

46 Sellist lähenemist kinnitab ELTL artikli 263 kuuenda lõigu grammatiline, kontekstipõhine ja teleoloogiline tõlgendamine.

47 Mis puudutab ühelt poolt selle sätte sõnastust, siis väidab komisjon, et kõigis keeleversioonides peale saksakeelse esinevad mõisted „avaldamine“ ja „teatavakstegemine“ nii ELTL artikli 263 kuuendas lõigus kui ka ELTL artiklis 297, mis näitab nende kahe sätte omavahelist paralleelsust.

48 Teiselt poolt, mis puudutab ELTL artikli 263 kuuenda lõigu mõtet ja eesmärki, siis aitavad selles sättes ette nähtud hagi esitamise tähtajad kaasa õiguskindluse eesmärgi saavutamisele. Kui õigussubjekt soovib akti vaidlustada, peaks ta seda üldjuhul tegema kahe kuu jooksul kuupäevast, mil ta sai teada akti lõplikust versioonist. Seevastu üldkohaldatavate aktide puhul, millel ei ole adressaate, on see kuupäev Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäev. Dokumentide puhul, milles on märgitud adressaat, on see kuupäev adressaadile teatavakstegemise kuupäev. Ainult erandjuhtudel ja teise võimalusena võib akti puhul, mida ei tohi avaldada ega teatavaks teha, teada saamine olla sündmus, millest alates hakkab hagi esitamise tähtaeg kulgema. Nii tagab ELTL

artikli 263 kuuenda lõigu ja ELTL artikli 297 paralleelsus selle, et akti hilisem avaldamine Euroopa Liidu Teatajas sellest teavitamise eesmärgil ei too kaasa hagi esitamise tähtaegade pikenemist ja seega õiguskindlusetust.

49 Teiseks ei saa komisjoni ametliku uurimismenetluse lõpetamise otsuse avaldamist Euroopa Liidu Teatajas samastada „avaldamisega“ ELTL artikli 297 lõike 2 teise lõigu tähenduses. Seega ei ole seega hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise algus.

50 Ühest küljest on selle otsuse adressaat asjaomane liikmesriik ja see tehakse teatavaks ainult talle. Vastavalt ELTL artikli 297 lõike 2 kolmandale lõigule jõustub see otsus teatavakstegemisega, mitte avaldamisega Euroopa Liidu Teatajas, mille eesmärk on üksnes teavitada avalikkust, sealhulgas abisaajaid, kellelt asjaomane liikmesriik peab abi tagasi nõudma juba enne otsuse avaldamist. Teisest küljest ei tulene niisugune avaldamine EL toimimise lepingust, vaid määruse 2015/1589 artiklist 32 koostoimes põhjendusega 39. Neil asjaoludel tuleb selleks, et teha kindlaks, millal hakkab kulgema abi saanud ettevõtja tähtaeg ametliku uurimismenetluse lõpetamise otsuse vaidlustamiseks, lähtuda sellest, millal ta otsusest tegelikult teada sai. Kui ei ole võimalik tõendada, et aktist on enne teada saadud, peetakse tänu õiguslikule fiktsioonile Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäeva tegeliku teadasaamise kuupäevaks.

51 Kolmandaks esitab komisjon rea argumente, mis tema arvates kinnitavad tema tõlgendust ELTL artikli 263 kuuendale lõigule.

52 Esimesena tugineb ta selle sätte ülesehitusele, väites, et akti avaldamine ja teatavakstegemine on võrdsustatud ning et teadasaamine on kahe esimesega võrreldes teisejärguline sündmus. Üldkohtu tõlgendus lõhuks selle teisejärgulisuse suhte, sest kui avaldamine määruse 2015/1589 artikli 32 alusel oleks võrdväärne avaldamisega ELTL artikli 297 lõike 1 alusel, peaks hagi esitamise tähtaeg hakkama kulgema avaldamise kuupäevast ka asjaomase liikmesriigi suhtes ja seda teatavakstegemisest hoolimata.

53 Teisena on komisjon seisukohal, et Üldkohtu tõlgendus viib selleni, et ettevõtjatel, kellelt abi tagasi nõutakse, ja nende konkurentidel, kes ei ole abi saanud, on menetluslikult ebavõrdsed võimalused. Kui esimesed saavad tegelikult asjaomaselt liikmesriigilt otsuse koopia, siis teised peavad ootama otsuse avaldamist Euroopa Liidu Teatajas vastavalt määruse 2015/1589 artiklile 32, mistõttu on nende ettevõtjate reaalsed hagi esitamise tähtajad erinevad. Selline tõlgendus tooks kaasa ka ebavõrdsuse komisjoni ja nende ettevõtjate vahel, kellelt abi tuleb tagasi nõuda. Abi saanud ettevõtja hagile vastamiseks on komisjonil nimelt kahekuuline tähtaeg, samas kui sellise tõlgenduse tõttu oleks neil ettevõtjatel oma hagi ettevalmistamiseks pikem tähtaeg.

54 Kolmandana tugineb Üldkohus 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsuse Saksamaa *vs.* nõukogu (C-122/95, EU:C:1998:94) väärale tõlgendusele. Erinevalt vaidlusalusest otsusest ei olnud kohtuasjas, milles see kohtuotsus tehti, kõne all olnud otsuses märgitud ühtegi adressaati.

55 Neljandana eirab vaidlustatud kohtuotsuse punkt 39, milles Üldkohus märkis, et Infineoni äriühingud võisid subjektiivselt eeldada vaidlusaluse otsuse avaldamist Euroopa Liidu Teatajas, seda, et hagi esitamise tähtajad põhinevad avalikul huvil.

56 Saksamaa Liitvabariik ja Infineoni äriühingud väidavad vastu, et esimene väide ei ole põhjendatud.

Euroopa Kohtu hinnang

57 Vastuapellatsioonkaebuste põhjendamiseks esitatud esimese väitega vaidlustab komisjon vaidlustatud kohtuotsuse punktides 37–44 esitatud Üldkohtu hinnangu põhjendatuse. Ta leiab, et vastupidi sellele, mida Üldkohus nendes punktides järeldas, ei hakka vaidlusaluse otsuse peale tühistamishagi esitamise tähtaeg Infineoni äriühingute jaoks kulgema selle otsuse Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäevast, vaid kuupäevast, mil need äriühingud otsusest tegelikult teada said.

58 Sellega seoses tuleb tõdeda, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 37–44 lükkas Üldkohus tagasi komisjoni vastuvõetamatuse vastuväite, mille kohaselt Infineoni äriühingud esitasid vaidlusaluse otsuse peale tühistamishagi väidetavalt hilinemisega.

59 Vaidlustatud kohtuotsuse punktide 37–39 koos lugemisest nähtub, et Üldkohus leidis, et hagi esitamise tähtaeg hakkas käesolevas asjas kulgema vaidlusaluse otsuse Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäevast, milleks on 16. jaanuar 2019, ja et sellest tähtajast on kinni peetud.

60 Selle kaalutluse põhjendamiseks tuletas Üldkohus nimetatud kohtuotsuse punktis 38 meelde, et aktist teadasaamise kuupäeva kriteerium kui hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise kriteerium on akti avaldamise või teatavakstegemise kõrval teisejärgulise tähtsusega. Kuigi ta rõhutas, et avaldamine ei ole vaidlusaluse otsuse jõustumise eeltingimus, märkis ta sama kohtuotsuse punktis 39, et see otsus tuleb vastavalt määruse 2015/1589 artikli 32 lõikele 3 avaldada Euroopa Liidu Teatajas, mistõttu võisid Infineoni äriühingud õiguspäraselt eeldada, et see otsus avaldatakse.

61 Sellega seoses tuleb osundada, et ELTL artikli 263 kuues lõik näeb ette, et „[k]äesolevas artiklis sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai“.

62 Selle sätte sõnastusest, eelkõige väljenditest „vastavalt kas“ ja „nende puudumisel“ nähtub selgelt, et hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise algus määratakse kindlaks olukorrast lähtuvalt ning et kolm kriteeriumi, millest alates see tähtaeg kulgema hakkab, on seatud tähtsuse järjekorda.

63 Niisiis hakkab tühistamishagi esitamise tähtaeg esimese võimalusena kulgema akti avaldamisest või selle teatavakstegemisest hagejale. Need kaks peamist kriteeriumi on selle sätte ülesehituses asetatud võrdsesse seisu selles mõttes, et ükski neist kriteeriumidest ei ole teise suhtes teisejärguline (vt selle kohta 17. mai 2017. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon, C-339/16 P, EU:C:2017:384, punkt 38).

64 Seevastu, nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 38 õigesti esile tõi, on vaidlustatud aktist teadasaamise kuupäev hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise kriteeriumina akti avaldamise või teatavakstegemise kuupäeva kõrval teisejärgulise tähtsusega (vt selle kohta 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* nõukogu, C-122/95, EU:C:1998:94, punkt 35), mida ei ole ka käesolevas asjas vaidlustatud.

65 Käesoleval juhul oli vaidlusaluses otsuses, millega lõpetati riigiabi ametlik uurimismenetlus, adressaadina märgitud asjaomane liikmesriik, st Saksamaa Liitvabariik, ning otsus tehti talle teatavaks vastavalt ELTL artikli 297 lõike 2 kolmandale lõigule. Ühtlasi avaldati see otsus Euroopa Liidu Teatajas vastavalt määruse 2015/1589 artikli 32 lõikele 3.

66 Sellisel juhul tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et akti adressaadi jaoks, kellele akt tuleb teatavaks teha, ehk asjaomase liikmesriigi jaoks hakkab tähistamishagi esitamise tähtaeg kulgema alates teatavakstegemise kuupäevast, ja seda isegi siis, kui akt avaldatakse ka Euroopa Liidu Teatajas (vt selle kohta 17. mai 2017. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon, C-339/16 P, EU:C:2017:384, punkt 37).

67 Seevastu tuleneb ELTL artikli 263 kuuenda lõigu grammatilisest, teleoloogilisest ja kontekstipõhisest tõlgendusest koostoimes Euroopa Kohtu praktikaga, et tühistamishagi esitamise tähtaeg hakkab teiste huvitatud isikute nagu Infineoni äriühingute jaoks kulgema alates akti avaldamisest Euroopa Liidu Teatajas, sealhulgas juhul, kui avaldamine ei tulene ELTL artikli 297 lõike 2 teisest lõigust, vaid teisese õiguse sättest, nagu määruse 2015/1589 artikli 32 lõige 3.

68 Nimelt tuleb esiteks tõdeda, et ELTL artikli 263 kuuenda lõigu sõnastuses on viidatud aktide „avaldamisele“ üldiselt (vt selle kohta 26. septembri 2013. aasta kohtuotsus PPG ja SNF *vs.* ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, punkt 31). Seega ei lisa see sõnastus sellele mõistele ühtegi eritingimust, mis puudutaks eelkõige avaldamiskohustuse õiguslikku alust.

69 Selles küsimuses on tõsi, nagu väidab komisjon, et Euroopa Kohus on muu hulgas selgitanud, et mõiste „avaldamine“ ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tähenduses viitab Euroopa Liidu Teatajas avaldamisele, millest sõltub akti jõustumine ja mis on ette nähtud EL toimimise lepingus (vt selle kohta 17. mai 2017. aasta kohtuotsus Portugal *vs.* komisjon, C-339/16 P, EU:C:2017:384, punkt 36; 31. jaanuari 2019. aasta kohtumäärus Iordăchescu *vs.* parlament jt, C-426/18 P, EU:C:2019:89, punkt 22, ning 5. septembri 2019. aasta kohtumäärus Fryč *vs.* komisjon, C-230/19 P, EU:C:2019:685, punkt 15).

70 Vastupidi komisjoni seisukohale ei saa sellest siiski järeldada, et mõiste „avaldamine“ ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tähenduses piirdub selle juhtumiga.

71 Nimelt ei saa käesoleva kohtuotsuse punktis 69 viidatud varasemat kohtupraktikat tõlgendada isoleeritult, vaid see on osa Euroopa Kohtu praktikast, milles on mõistet „avaldamine“ ELTL artikli 263 kuuenda lõigu tähenduses tõlgendatud laialt. Lisaks punktis 69 nimetatud juhtumile kuulub selle mõiste alla vaidlustatud akti avaldamine Euroopa Liidu Teatajas, mis ei tulene aluslepinguga kehtestatud kohustusest, vaid Euroopa Liidu institutsioonide väljakujunenud tavast (vt selle kohta 10. märtsi 1998. aasta kohtuotsus Saksamaa *vs.* nõukogu, C-122/95, EU:C:1998:94, punktid 36 ja 39) või teisese õiguse sättest, nagu määruse 2015/1589 artikli 32 lõige 3 (vt selle kohta 25. novembri 2008. aasta kohtumäärus S.A.BA.R. *vs.* komisjon, C-501/07 P, EU:C:2008:652, punkt 23) või isegi avaldamisest liidu institutsiooni, organi või asutuse veebilehel, kui see on ette nähtud teiseses õiguses (vt selle kohta 26. septembri 2013. aasta kohtuotsus PPG ja SNF *vs.* ECHA, C-625/11 P, EU:C:2013:594, punktid 30–32).

72 Teiseks tuleb seoses ELTL artikli 263 kuuenda lõigu eesmärkidega korrata, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt põhinevad selles sättes ette nähtud hagi esitamise tähtajad avalikul huvil ning pooled ja kohus ei saa neid muuta. Need on kehtestatud eesmärgiga tagada õiguskindlus, vältides õiguslikke tagajärgi tekitavate liidu õigusaktide lõputut vaidlustamist, ja hoida õigusemõistmise käigus ära diskrimineerimine või meelevaldne kohtlemine (vt selle kohta 12. detsembri 1967. aasta kohtuotsus Muller-Collignon *vs.* komisjon, 4/67, EU:C:1967:51, lk 479; 23. jaanuari 1997. aasta kohtuotsus Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, punkt 21; 16. novembri

2010. aasta kohtumäärus Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert *vs.* komisjon, C-73/10 P, EU:C:2010:684, punkt 52, ja 31. jaanuari 2019. aasta kohtumäärus Iordăchescu *vs.* parlament jt, C-426/18 P, EU:C:2019:89, punkt 21).

73 Ühest küljest ilmneb, et sellise otsuse puhul nagu vaidlusalune otsus, millega lõpetatakse riigiabi ametlik uurimismenetlus, saab õigusakti Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäeva – erinevalt teadasaamise kuupäevast – õiguskindluse huvides objektiivselt ja kindlalt välja selgitada kõigi huvitatud poolte suhtes, kellele ei ole otsust teatavaks tehtud. Sellega seoses ei ole oluline, et viimasena nimetatud isikud said aktist teada enne selle avaldamist.

74 See selgitab ühtlasi, miks ELTL artikli 263 kuuenda lõigu üldises ülesehituses ja õiguskindluse huvides on avaldamise kuupäev tähtsam kui teadasaamise kuupäev, mis – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 64 – on hagi esitamise tähtaja kulgema hakkamise teisejärguline kriteerium. Seega ei saa komisjoniga nõustuda, kui ta soovitab tegelikult ELTL artikli 263 kuuendas lõigus nimetatud kahe kriteeriumi vaheline suhe ümber pöörata.

75 Teisest küljest, vastupidi komisjoni väidetele on käesoleva kohtuotsuse punktides 67 ja 71 esitatud tõlgendus ka selline, mis väldib igasugust diskrimineerimist või meelevaldset kohtlemist õigusemõistmisel ning tagab seega riigiabi saajate ja konkureerivate ettevõtjate menetlusliku võrdsuse. Nimelt hakkab hagi esitamise tähtaeg kõigi huvitatud poolte suhtes kulgema samast kuupäevast, st kuupäevast, mil otsus avaldati Euroopa Liidu Teatajas. Lisaks, kuna komisjon on otsuse tegija ja vastutab selle avaldamise eest Euroopa Liidu Teatajas, ei saa ta õiguspäraselt tugineda argumendile, et pooltel on menetluses tema kahjuks väidetavalt ebavõrdsed võimalused.

76 Kolmandaks, mis puudutab konteksti, siis ka aluslepingute struktuur räägib vastu komisjoni soovitatud rangele paralleelsusele mõistete „avaldamine“ vahel, mida on kasutatud vastavalt ELTL artikli 263 kuuendas lõigus ja artikli 297 lõike 2 teises lõigus. Sellega seoses piisab, kui märkida, et kuigi need kaks sätet kuuluvad EL toimimise lepingu kuuenda osa I jaotisesse, ei reguleeri need sama eset. Esimesena nimetatud säte asub 1. peatükis, mis käsitleb institutsioone, täpsemalt 5. jaos, mis käsitleb Euroopa Liidu Kohut, samas kui teine kuulub liidu õigusakte ja nende vastuvõtmise menetlust käsitlevasse 2. peatükki.

77 Kõiki neid põhjusi arvestades tuleb järeldada, et Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 37–44 õigesti, et Infineoni äriühingute hagi esitamise tähtaeg hakkas kulgema vaidlusaluse otsuse Euroopa Liidu Teatajas avaldamise kuupäevast.

78 Järelikult tuleb vastuapellatsioonkaebuste põhjendamiseks esitatud esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide

Poolte argumendid

79 Vastuapellatsioonkaebuste põhjendamiseks esitatud teises väites heidab komisjon ette, et Üldkohus rikkus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 42 õigusnormi.

80 Kui Üldkohus selles punktis 42 kinnitas, et „ei ole tõendatud, et käesolevas asjas oli [Infineoni äriühingutel] [vaidlusaluse] otsuse kohta „usaldusväärset“ teavet“ enne selle avaldamist, moonutas ta faktilisi asjaolusid ja tõendeid. Nimelt on ilmselge, arvestades komisjoni poolt Üldkohtule esitatud tõendeid, et need äriühingud said vaidlusaluse otsuse olemasolust teada hiljemalt 26. septembril 2018, enne selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

81 Saksamaa Liitvabariik leiab, et kuna vastuapellatsioonkaebuste esimene väide ei ole põhjendatud, ei oma teine väide nende apellatsioonkaebuste lahendamisel tähtsust. Infineoni äriühingud leiavad, et teine väide on põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

82 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 42 tõi Üldkohus esile, et „igal juhul ei ole tõendatud, et käesolevas asjas oli [Infineoni äriühingutel] [vaidlusaluse] otsuse kohta „usaldusväärset“ teavet“.

83 Siinkohal viitab väljend „igal juhul“ sellele, et see põhjendus on vaidlustatud kohtuotsuses esitatud ammendavuse huvides. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa aga Üldkohtu otsuse ammendavuse huvides esitatud põhjenduste kohta esitatud argumendid tuua kaasa kohtuotsuse tühistamist ega saa seega olla edukad (21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus United Parcel Service *vs.* komisjon, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

84 Järelikult tuleb vastuapellatsioonkaebuste põhjendamiseks esitatud teine väide tagasi lükata, kuna see ei saa olla edukas.

85 Seega tuleb vastuapellatsioonkaebused tervikuna rahuldamata jätta.

Apellatsioonkaebused

86 Saksamaa Liitvabariik, keda toetavad Infineoni äriühingud, põhjendab kohtuasjas C-794/21 P esitatud apellatsioonkaebust üheainsa väitega, mille kohaselt on rikutud ELTL artikli 107 lõiget 1.

87 Infineoni äriühingud põhjendavad kohtuasjas C-800/21 P esitatud apellatsioonkaebust kahe väitega, millest esimese kohaselt on rikutud ELTL artikli 107 lõiget 1 ning teise kohaselt on moonutatud riigisisest õigust ja faktilisi asjaolusid. Saksamaa Liitvabariik toetab Infineoni äriühingute esimest väidet.

Ainus väide kohtuasjas C-794/21 P ja esimene väide kohtuasjas C-800/21 P

88 Kohtuasjas C-794/21 P esitatud ainsa väitega ja kohtuasjas C-800/21 P esitatud esimese väitega heidavad vastavalt Saksamaa Liitvabariik ja Infineoni äriühingud ette ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumist, kuna Üldkohus leidis ekslikult, et vaidlusalune vabastus kujutab endast „riigi ressurssidest“ antud abi selle sätte tähenduses.

89 Saksamaa Liitvabariigi ainus väide jaguneb kolmeks osaks, millest esimene puudutab õiguslikku kriteeriumi, mis võimaldab hinnata, kas tegemist on „riigi ressurssidest“ antud meetmega, teine kohustusliku tasu olemasolu ja kolmas riigi kontrolli.

90 Infineoni äriühingute esimese väite võib jagada neljaks punktiks, millest kolm esimest puudutavad sisuliselt eelmises punktis viidatud õiguslikku kriteeriumi ja neljas kohustusliku tasu olemasolu.

Õiguslik kriteerium, mis võimaldab hinnata, kas tegemist on „riigi ressurssidest“ antud meetmega

– *Poolte argumendid*

91 Saksamaa Liitvabariik oma ainsa väite esimeses osas ja Infineoni äriühingud oma esimese väite kolmes esimeses punktis heidavad sisuliselt ette, et Üldkohus kohaldas vaidlusaluste ressursside riikliku laadi hindamisel väära õiguslikku kriteeriumi.

92 Esiteks vaidlustas Saksamaa Liitvabariik Euroopa Kohtule esitatud menetlusdokumentides vaidlustatud kohtuotsuse punktid 63–65 ja 77 põhjusel, et Üldkohus leidis ekslikult, et selle kindlakstegemisel, kas tegemist on riigi ressurssidega või mitte, on tarbijatel või lõppklientidel lasuva siduva kohustuse olemasolu ning riigi kontroll nende vahendite või nende vahendite haldajate üle kaks tegurit, mis „kuuluvad ühe alternatiivi hulka“, mistõttu piisab, kui ta kontrollib, kas vaidlusalune lisatasu oli siduv rahaline kohustus, mis on samastatav maksulaadse lõivuga. Tegemist on hoopis kumulatiivsete kriteeriumidega, nagu nähtub eelkõige 17. juuli 2008. aasta kohtuotsusest Essent Netwerk Noord jt (C-206/06, EU:C:2008:413, punktid 66, 69, 70, 72 ja 75), 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsusest Saksamaa *vs.* komisjon (C-405/16 P, EU:C:2019:268, punkt 72), 15. mai 2019. aasta kohtuotsusest Achema jt (C-706/17, EU:C:2019:407) ning 16. septembri 2021. aasta kohtuotsusest FVE Holýšov I jt *vs.* komisjon (C-850/19 P, EU:C:2021:740).

93 Lisaks on Üldkohtu tõlgendus, mis põhineb alternatiivsetel kriteeriumidel, Saksamaa Liitvabariigi arvates vastuolus vaidlustatud kohtuotsuse punktidega 98–110, milles Üldkohus analüüsis riigi kontrolli olemasolu, kuigi ta oli juba tuvastanud siduva rahalise kohustuse olemasolu.

94 Teiseks leiab Saksamaa Liitvabariik, et Üldkohtu sellist lähenemist ei toeta ka ELTL artiklid 30 ja 110, mille eesmärk on sisuliselt protektsionistlike meetmete kaotamine ja keelamine.

95 Kolmandaks väidab Saksamaa Liitvabariik, et ELTL artikli 107 lõike 1 tõlgendus, mille kohaselt tuleb eeldada, et mis tahes maksul on riiklik päritolu, sõltumata selle sättega taotletavatest eesmärkidest, on õiguslikult väär. Selline tõlgendus viiks tagajärjeni, mida aluslepingutes ei ole ette nähtud, nimelt et igasugune turuhindade reguleerimine tooks kaasa riigi ressursside kasutamise ja sellest tuleks seega ELTL artikli 108 kohaselt teatada. Selline reguleerimine kuulub aga kaupade vaba liikumise, mitte riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse.

96 Infineoni äriühingud omalt poolt heidavad ette, et Üldkohus võttis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63 vääralt arvesse kahte peamist tegurit, mille alusel hinnata, kas tegemist on riigi ressurssidega, nimelt esiteks lõpptarbijatel või -klientidel lasuva siduva rahalise kohustuse olemasolu ja teiseks riigi kontrolli süsteemi haldamise üle.

97 Selle väite põhjendamiseks rõhutavad need äriühingud esiteks, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on üksnes abi, mille rahastamine „läheb riigile raha maksma“ on „riigi ressurssidest“ antud abi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Seega ei piisa sellest, et riiklik meede kehtestab kohustuse kasutada eraressursse.

98 Teiseks väidavad nimetatud äriühingud, et sobiv kriteerium riigi ressursside ja eraressursside eristamiseks on piisavalt otsene seos riigieelarvega. Sellise seose puudumisel ei peaks eraressursside kohustuslik ümberjaotamine, mis on kehtestatud riiklike meetmetega, kuuluma mõiste „riigi ressursid“ alla.

99 Kolmandaks tuleb selle seose olemasolu tuvastada üksikjuhtude kaupa, arvestades Euroopa Kohtu praktikat, mida Üldkohus eiras. Selle kohtupraktika kohaselt on seos olemas siis, kui riik kasutab kohustusliku makse sissenõudmiseks avaliku võimu volitusi, näiteks kui ta määrab vahetult seadusega kindlaks makse summa seda makset tasuma kohustatud isikutele või näeb ette halduskaristused maksekohustuse täitmata jätmise eest. Seose võib tuvastada ka siis, kui kogutud maksete võimalik ülemäärane summa tuleb kanda riigieelarvesse, kui riik annab riigigarantii või kui fondihaldusfirma osalus kuulub riigile. Seevastu ei ole kohustusliku makse ja riigieelarve vahel piisavalt otsest seost, kui riik ei loobu ühestki ressursist või kui siduvad kohustused jäävad kogu oma kohaldamise ajal eraviisilisteks. Vastupidi sellele, mida Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77, ei ole seadusega kehtestatud kohustuslik kord seega piisav järeldamaks, et tegemist on „riigi ressurssidega“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

100 Komisjon leiab, et Saksamaa Liitvabariigi ainsa väite esimene osa ei saa sellisena olla edukas. Ta väidab, et Infineoni äriühingute esimese väite kolme esimese punkti eesmärk on üksnes selgitada nende tõlgendust Euroopa Kohtu praktika kohta, mis on pealegi väär tõlgendus, ning neid punkte tuleb analüüsida koos selle väite neljanda punktiga.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

101 Saksamaa Liitvabariik ja Infineoni äriühingud heidavad sisuliselt ette, et Üldkohus kohaldas väära õiguslikku kriteeriumi, et teha kindlaks, kas vaidlusalusest lisatasust tulenevad summad pärinevad „riigi ressurssidest“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

102 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses „riigiabiks“ kvalifitseerimine seda, et täidetud on neli tingimust, nimelt peab esinema riigi sekkumine või sekkumine „riigi ressurssidest“, see sekkumine võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust, see annab abi saajale valikulise eelise ning see kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi (12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

103 Mis puudutab esimest tingimust, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et meetme võib kvalifitseerida riigi sekkumiseks või „riigi ressurssidest“ antud abiks, kui esiteks on meede vahetult või kaudselt antud riigi ressurssidest ja teiseks on meede omistatav liikmesriigile (12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

104 Täpsemalt on Euroopa Kohus seoses tingimusega, et eelis peab olema antud „riigi ressurssidest“, oma praktikas välja toonud kaks kriteeriumi, mis võimaldavad tuvastada, et vahendid, mille abil antakse riigisiseste õigusnormide alusel hinnaeelis, on „riigi ressursid“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punktid 34, 38, 39 ja 42).

105 Esiteks on vahendid, mida rahastatakse maksudest või muudest kohustuslikest tasudest vastavalt riigisisestele õigusnormidele ning mida hallatakse ja jaotatakse vastavalt nendele õigusnormidele, „riigi ressursid“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punkt 38).

106 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale, milles on täpsustatud seda kriteeriumi, sarnanevad riigi poolt elektrienergia ostjatele kehtestatud lisatasust tulenevad summad maksuga, mida võetakse elektrienergialt ja mis pärinevad „riigi ressurssidest“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Selleks et vahendeid saaks sellistena käsitada, peavad need pärinema asjaomase liikmesriigi õigusnormidega kehtestatud kohustuslikest maksetest ning neid tuleb hallata ja jaotada vastavalt nendele õigusnormidele, sõltumata sellest, kas rahastamise mehhanism kuulub riigisiseses õiguses maksulaadsete tasude kategooriasse kitsas tähenduses. Seevastu ei piisa sellest, et võrguettevõtjad kannavad oma lõpptarbijatele elektrienergia müügihinnas üle lisakulutused, mis tulenevad kohustusest osta teatavatest energiaallikatest toodetud elektrienergiat seaduses sätestatud hindadega, kui see hüvitis ei tulene seaduses sätestatud kohustusest, vaid üksnes praktikast. Sellisel juhul ei saa nimelt kinnipidamist pidada kohustuslikuks (vt selle kohta 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punktid 34–37 ja seal viidatud kohtupraktika).

107 Teiseks piisab asjaolust, et summad on pidevalt avaliku kontrolli all ja seega pädevatele riigiasutustele kättesaadavad, et need kvalifitseerida „riigi ressurssideks“ selle sätte tähenduses (12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

108 Käesoleva kohtuotsuse punktides 105 ja 107 nimetatud kriteeriumid on alternatiivsed kriteeriumid, mis võimaldavad tuvastada, et meede on „antud riigi ressurssidest“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus DOBELES HES, C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1, punkt 42), ning Saksamaa Liitvabariik möönis seda suuliste seisukohtade ärakuulamiseks korraldatud kohtuistungil vastuseks Euroopa Kohtu küsimusele 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsuse DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) ulatuse kohta.

109 Sellest järeldub esiteks, et Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 63–65 ja 77 leidis, et ressursside riiklikku laadi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses saab tõendada kahe alternatiivse tingimusega, millest üks puudutab tarbijatel või lõpptarbijatel lasuva siduva rahalise kohustuse olemasolu ja teine riigi kontrolli süsteemi haldamise ja eelkõige vahendite või nende vahendite haldajate üle. Arvestades suuliste seisukohtade ärakuulamiseks korraldatud kohtuistungil Saksamaa Liitvabariigi poolt antud vastuseid, tuleb kõik selle liikmesriigi argumendid, millega see hinnang vaidlustatakse, tagasi lükata.

110 Lisaks, kuna Infineoni äriühingud väidavad sisuliselt, et Üldkohus oleks pidanud kohaldama kriteeriumi, mis lähtub piisavalt otsese seose olemasolust riigieelarve ja vaidlusaluse lisatasu vahel, siis tuleb tõdeda, et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 105–107 viidatud Euroopa Kohtu praktikale ei viita ükski Üldkohtu poolt õigesti aluseks võetud alternatiiv sellele kriteeriumile. Käesolevas apellatsioonimenetluses vaidlustavad need äriühingud üksnes siduva rahalise kohustuse olemasolu käesoleva kohtuotsuse punktis 105 viidatud kohtupraktika tähenduses, mida tuleb hinnata käesoleva kohtuotsuse punktis 106 esile toodud asjaolusid arvestades. Need on kindlaks määratud Euroopa Kohtu praktikas, mida on korratud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 55–62 ja mis on kokkuvõtlikult esitatud 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsuse DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) punktides 34–37, ilma et seda

oleks käesolevas menetluses apellatsioonkaebustega konkreetselt vaidlustatud. Infineoni äriühingud ei ole aga tõendanud ega isegi väitnud, et Üldkohus oleks jätnud need asjaolud nõuetekohaselt arvesse võtmata. Igal juhul on oluline lisada, et nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 77 ja 78, püüdis Üldkohus selle kohtupraktika alusel kontrollida, kas vaidlusaluse lisatasu kehtestas riik ja kas see kanti seadusest tuleneva kohustuse kaudu täielikult edasi selle lisatasu lõppvõlgnikele.

111 Teiseks, vastupidi sellele, mida väidab Saksamaa Liitvabariik, ei saa Üldkohtule ette heita, et ta pidas vajalikuks vaidlustatud kohtuotsuse punktides 98–110 analüüsida riigi kontrolli olemasolu vaidlusaluse lisatasuna kogutud vahendite või võrguettevõtjate üle, olles selle kohtuotsuse punktis 97 tuvastanud, et tegemist on maksulaadse lõivu või siduva rahalise kohustusega, mis eeldab riigi ressursside kasutamist.

112 On tõsi, et arvestades nende kahe kriteeriumi alternatiivset laadi, mida Üldkohus analüüsis, oleks ta võinud jätta riigi kontrolli olemasolu puudutava analüüsi tegemata. Siiski ei takista miski Üldkohtul eelkõige korrakohase õigusemõistmise põhjendusel oma arutluskäiku jätkata ammendavuse huvides esitatud kaalutlustega, nagu käesoleval juhul need, mis puudutavad riigi kontrolli olemasolu, samamoodi nagu Euroopa Kohus tegi seda 12. jaanuari 2023. aasta kohtuotsuse DOBELES HES (C-702/20 ja C-17/21, EU:C:2023:1) punktis 41.

113 Kolmandaks, osas, milles Saksamaa Liitvabariik väidab, et ELTL artikli 107 lõike 1 eesmärkidega läheb vastuollu eeldus, et mis tahes maks on riiklikku päritolu, põhinevad tema argumendid vääral eeldusel ja vaidlustatud kohtuotsuse vääral tõlgendamisel.

114 Ühest küljest, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 105, ei saa „riigi ressursid“ selle sätte tähenduses olla vahendid, mida rahastatakse mis tahes maksust, vaid üksnes need vahendid, mida rahastatakse riigisiseste õigusnormidega ette nähtud kohustuslikust tasust, mida hallatakse ja jaotatakse vastavalt nendele õigusnormidele. Teisest küljest, nagu on esile toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 110, püüdis Üldkohus – nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 77 ja 78 – just nimelt kontrollida, kas vaidlusaluse lisatasu kehtestas riik ja kas see kanti seadusest tuleneva kohustuse kaudu täielikult edasi selle lisatasu lõppvõlgnikele.

115 Neljandaks, mis puudutab Saksamaa Liitvabariigi argumente, mis käsitlevad ELTL artikleid 30 ja 110, siis tuleb tõdeda, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 86 võttis Üldkohus määrsõnaga „[l]isaks“ algavas, ammendavuse huvides lisatud põhjenduses arvesse neid sätteid käsitlevat kohtupraktikat. Ta järeldas sellest, et on vähetähtis, kes on maksukohustuslane, kui maksu tasutakse tootelt või sellega seonduvalt vajalikult tegevuselt. Ta lisas, et seega on määrav asjaolu, et riik on volitanud maksu kogunud üksusi riigi ressurssi haldama ja nad ei ole lihtsalt kohustatud täitma ostukohustust omaenda rahalistest vahenditest.

116 Kuna selle punkti põhjendus on esitatud ammendavuse huvides, ei saa seda kritiseeriv argument olla edukas.

117 Igal juhul tuleb asuda seisukohale, et Üldkohus ei viidanud ELTL artikleid 30 ja 110 käsitlevale kohtupraktikale mitte selleks, et hinnata vaidlusalust lisatasu nendest sätetest lähtudes, vaid selleks, et kinnitada oma analüüsi selle lisatasu kohta ELTL artikli 107 lõike 1 alusel. Järelikult ei saa Üldkohtule ette heita, et ta ajas segi erinevad õiguslikud regulatsioonid, mis tulenevad vastavalt EL toimimise lepingu kahest esimesena nimetatud sättest ja kolmandana viidatud sättest.

118 Eeltoodud põhjendustest tuleneb, et Saksamaa Liitvabariigi ainsa väite esimene osa ning Infineoni äriühingute esimese väite kolm esimest punkti tuleb tagasi lükata, kuna osaliselt ei saa need olla edukad ja osaliselt on need põhjendamatud.

Kohustusliku tasu olemasolu

– *Poolte argumendid*

119 Saksamaa Liitvabariik oma ainsa väite teises osas ja Infineoni äriühingud oma esimese väite neljandas punktis väidavad sisuliselt, et Üldkohus kohaldas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 78–97 vääralt ELTL artikli 107 lõiget 1, kui ta kvalifitseeris vaidlusaluse lisatasu maksulaadseks lõivuks või siduvaks rahaliseks kohustuseks, mis eeldab „riigi ressursside“ kasutamist selle sätte tähenduses.

120 Saksamaa Liitvabariik väidab ühelt poolt, et eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 78, 83, 84 ja 86 tuvastas Üldkohus ekslikult, et elektritarnija ja lõpptarbija vaheline suhe ei ole siduva rahalise kohustuse olemasolu järeldamiseks määrav, põhjendades seda ekslikult sellega, et vaidlusalust lisatasu ei nõuta sisse mitte elektritarbimiselt, vaid võrgu kasutamiselt. Teiselt poolt viitas Üldkohus kohtuotsuse punktides 85 ja 87–90 ekslikult ja ilma igasuguse põhjenduseta tasu kogumise kohustusele ning tuletas sellest ekslikult kohustuse maksta vaidlusalust lisatasu, mis on ette nähtud riigisiseses õiguses. Kuna puudub seadusest tulenev kohustus seda lisatasu maksta, saab seda koguda üksnes tsiviilõigusnormide alusel. Üldkohtu arutluskäik, mille tulemusena ta selle asjaolu tuvastas ja sellise järelduse tegi, on vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga.

121 Infineoni äriühingud leiavad, et Üldkohus asus ekslikult seisukohale, et vaidlusalune lisatasu on riigi ressurss, kuigi sellel lisatasul ei ole piisavalt otsest seost riigieelarvega ja seega jääb see eraressursiks.

122 Nii ei ole esiteks olemas mingit avaliku võimu aktiga kehtestatud siduvat rahalist kohustust ega ühtki seadusest tulenevat maksekohustust, mis lasuks vaidlusalust lisatasu maksma kohustatud isikul. Kuni 2012. aastani ei olnud võrguettevõtjad kohustatud seda lisatasu koguma, vaid neil oli pelgalt õigus seda koguda. Alates sellest aastast reguleeris lisatasu kogumist üksnes BNetzA 2011. aasta otsus, mis ei tekita seaduslikku maksekohustust. Selle otsusega sekkus riik üksnes kaudselt võrguettevõtjate ja võrgukasutajate vahelisse tsiviilõiguslikku suhtesse. Lisaks, kuna võrgukasutajad ei olnud nimetatud otsuse adressaadid, ei olnud otsus neile siduv. Pealegi ei saa neid samastada elektrienergia lõpptarbijatega. Seega ei ole vaidlusalune lisatasu, mida kogutakse vaheetapis, elektrienergia lõpptarbijale siduv rahaline kohustus. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 84 ei võtnud Üldkohus arvesse selle lisatasu lõpptarbijale edasikandmise olulisust.

123 Teiseks järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 ekslikult, et BNetzA 2011. aasta otsuse kehtetus ei ole määrava tähtsusega, kuna otsust on tegelikult kohaldatud. Kuna sellel otsusel ei olnud Saksa õiguses õiguslikku alust, ei olnud see kunagi kehtiv, sest Bundesgerichtshof (liitvabariigi kõrgeim üldkohus) tühistas selle tagasiulatuvalt alates otsuse vastuvõtmise kuupäevast. Kuid üksnes kehtiva riikliku meetme puhul saab tuvastada seose riigieelarvega. Sellist seost ei saa tuvastada üksnes BNetzA 2011. aasta otsusega tekitatud tagajärgede põhjal. Lisaks leidis Üldkohus ekslikult, et Infineoni äriühingute argument, mis käsitleb selle otsuse tühisust ja sisaldub nende vastuses Üldkohtu küsimustele, on esitatud hilinemisega.

124 Kolmandaks ei ole vaidlusaluse lisatasu summat kehtestanud riik, vaid selle pidid arvutama eraõiguslikud võrguettevõtjad omal riisikol. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 95 tõdes, möönis komisjon, et võrgukasutaja maksejõuetuse korral tõenäoliselt laekumata jäävatest nõuetest tuleneva kahju kannab võrguettevõtja. Üldkohus rikkus aga õigusnormi, kui ta leidis, et see aspekt ei ole oluline, et teha kindlaks, kas kasutati riigi ressursse.

125 Neljandaks jääb vaidlusalune lisatasu oma olemuselt kogu oma kohaldamise ajal eraviisiliseks. Võrguettevõtjad saavad seda võrgu kasutamise lepingu alusel, mis on sõlmitud eraõiguslikus suhtes. Lisatasu maksmata jätmise eest ei ole ette nähtud ühtki halduskaristust. Riik ei anna ühtki riigigarantiid maksmata jätmise juhtudeks ega juhuks, kui kogutud ressurssidest ei piisa võrgutasust vabastamise katmiseks. Riigil ei ole saadud summade üle otsest ega kaudset käsutusõigust, vaid ta piirdub lisatasu korrakohase kasutamise jälgimisega.

126 Komisjon väidab vastu, et Saksamaa Liitvabariigi argumendid põhinevad vaidlustatud kohtuotsuse ja Euroopa Kohtu praktika vääral tõlgendusel ega saa mingil juhul olla edukad. Tema hinnangul on Infineoni äriühingute esimese väite neljas punkt osaliselt edutu ja igal juhul põhjendamatu.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

127 Sissejuhatuseks tuleb tõdeda, et Infineoni äriühingute esimese väite neljas punkt ei saa olla edukas. Nimelt vaidlevad need äriühingud selle väitepunktiga sisuliselt vastu hinnangule, mille Üldkohus andis maksu või muude kohustuslike tasude olemasolule käesoleva kohtuotsuse punktis 105 viidatud kohtupraktika tähenduses. Seevastu ei vaidlusta need äriühingud kohtuasjas C-800/21 P esitatud apellatsioonkaebuse raames üldse hinnangut, mille Üldkohus andis riigi kontrolli olemasolule käesoleva kohtuotsuse punktis 107 viidatud kohtupraktika tähenduses. Arvestades aga nende kahe kriteeriumi alternatiivset laadi, mis on esile toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 108, piisab juba ainuüksi riikliku kontrolli olemasolust, et põhjendada järeldust, et vaidlusalune lisatasu eeldab riigi ressursside kasutamist ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

128 Sellegipoolest on Infineoni äriühingud kohtuasjas C-794/21 P esitatud vastuses apellatsioonkaebusele sisuliselt korranud oma neljanda väitepunkti aluseks olevaid argumente, millega nad põhjendasid kohtuasjas C-800/21 P esitatud apellatsioonkaebuse esimest väidet. Kohtuasjas C-794/21 P ei saa aga Saksamaa Liitvabariigi ainsa väite teist osa, mis käsitleb maksu või muude kohustuslike tasude olemasolu, kohe edutuse tõttu tagasi lükata, kuna viimane vaidlustab väite kolmandas osas ka hinnangu riigi kontrolli olemasolu kohta. Neil asjaoludel tuleb arvesse võtta argumente, mille Infineoni äriühingud esitasid kohtuasjas C-794/21 P.

129 Esimese võimalusena tuleb märkida, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 105 viidatud kohtupraktikast, on vahendid, mida rahastatakse maksudest või muudest kohustuslikest tasudest vastavalt riigisisestele õigusnormidele ning mida hallatakse ja jaotatakse vastavalt nendele õigusnormidele, „riigi ressursid“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

130 Käesoleval juhul hindas Üldkohus vaidlusalust lisatasu vaidlustatud kohtuotsuse punktides 78–96 ja seejärel järeldas kohtuotsuse punktis 97, et lisatasu eeldas riigi ressursside kasutamist. Selle järelduse põhjendamiseks tõi ta esile, et BNetzA 2011. aasta otsusega pandi jaotusvõrguettevõtjatele kohustus koguda võrgukasutajatelt vaidlusalust lisatasu ja kanda selliselt laekunud tulu üle põhivõrguettevõtjatele. Ta leidis samuti, et lisatasu mehhanism tagas võrguettevõtjatele vaidlusaluse vabastuse tõttu saamata jäänud tulu täieliku hüvitamise, kuna lisatasu suurus oli kohandatud selle vabastuse tõttu vajalike ressursside summale. Ta rõhutas

veel, et see summa määrati kindlaks BNetzA 2011. aasta otsuses kehtestatud meetodi alusel, kusjuures olgu täpsustatud, et 2012. aastaks määrati selle otsusega kindlaks sama lisatasu esialgne suurus.

131 Saksamaa Liitvabariik ja Infineoni äriühingud vaidlevad sellele hinnangule vastu nelja liiki argumentidega.

132 Esimesena tuleb analüüsida argumenti, millega Infineoni äriühingud heidavad ette, et Üldkohus tuletas vaidlusaluse lisatasu kogumise kohustuse BNetzA 2011. aasta otsusest, kuigi Saksa kohtud olid tunnistanud selle otsuse tühiseks.

133 Sellega seoses tõdes Üldkohus esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75, et argument BNetzA 2011. aasta otsuse toime puudumise kohta esitati talle hilinenult.

134 Sellele järeldusele ei saa õiguslikust seisukohast vastu vaielda.

135 On nimelt selge, et Infineoni äriühingud esitasid selle argumendi Üldkohtus alles Üldkohtu küsimustele vastamise staadiumis. Seda argumenti ei saa ka pidada esimeses kohtuastmes esitatud hagiavalduse ainsa väite täienduseks, mille kohaselt ei ole tegemist „riigiabiga“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kuna selle väitega ei seatud iseenesest kahtluse alla BNetzA 2011. aasta otsuse toimel tekitatud tagajärgede olemasolu, vaid selle eesmärk oli kritiseerida hinnanguid, mille komisjon selle otsuse põhjal tegi. Seetõttu kohaldas Üldkohus oma kodukorra artikli 84 lõike 1 sätteid õigesti, kui ta leidis, et see argument on hilinenud esitamise tõttu vastuvõetamatu.

136 Teiseks tuleb igal juhul märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktis 132 viidatud argumendid ei saa olla edukad.

137 Nimelt see, et abikava võis olla ebaseaduslik eelkõige riigisisese õiguse seisukohast, ega selle tühistamine ei võta abikavalt „riigiabi“ tunnusjooni, kuivõrd selline kava, vaatamata ebaseaduslikkusele või tühistamisele, on tekitanud praktikas tagajärgi (vt selle kohta 3. märtsi 2005. aasta kohtuotsus Heiser, C-172/03, EU:C:2005:130, punkt 38, ning 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Aer Lingus ja Ryanair Designated Activity, C-164/15 P ja C-165/15 P, EU:C:2016:990, punkt 69), nagu Üldkohus sisuliselt õigesti leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75. Pealegi, nagu Üldkohus selles punktis samuti õigesti esile tõi, vähendaks see oluliselt riigiabi käsitlevate eeskirjade tõhusust, kui need saaks jätta kohaldamata üksnes põhjusel, et abimeede, mida praktikas kohaldati, tunnistati hiljem algusest peale tühiseks. Seega ei oma selles osas tähtsust, et abikava võimalik tühistamine oli tagasiulatuv, kuna teatava ajavahemiku jooksul on abikava praktikas tegelikult kohaldatud (vt analoogia alusel 6. novembri 2012. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Ungari, C-286/12, EU:C:2012:687, punktid 44 ja 45).

138 Teisena väidavad Saksamaa Liitvabariik ja Infineoni äriühingud, et Üldkohus tuvastas vääralt, et vaidlusaluse lisatasu maksmise kohustus on lõpptarbijatel, kes olid lisaks ekslikult määratletud nii, et nende hulgas on ka võrgukasutajad.

139 Esiteks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 83 seoses vaidlusaluse lisatasu lõppvõlgnike tuvastamisega, et lisatasu puudutab üksnes võrguettevõtjate ja võrgukasutajate vahelist suhet, kuna lisatasu võetakse võrgu kasutamise, mitte elektritarbimise eest. Ta järeldas sellest kohtuotsuse punktis 84, et küsimus, kas elektritarnijad olid omakorda kohustatud lisatasu

edasi kandma elektrienergia lõpptarbijatele, ei oma tähtsust. Tema sõnul olid lisatasu lõppvõlgnikud võrgukasutajad, st tarnijad ise ja võrguga vahetult ühendatud lõpptarbijad, mitte teised lõpptarbijad.

140 Sellega seoses on seisukoht, mille kohaselt vaidlusalust lisatasu võetakse võrgu kasutamise tagajärjel, ja kaalutlus, et võrgukasutajaid tuleb käsitada lõpptarbijatena, faktiliste asjaolude hindamise küsimus. Euroopa Kohtu ülesanne ei ole aga seda hinnangut kontrollida, kui ei ole väidetud, et tegemist on moonutamisega.

141 Nagu nähtub ELTL artikli 256 lõike 1 teisest lõigust ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, on apellatsioonkaebuse esitamine piiratud õigusküsimustega. Seega on Üldkohus ainupädev asjakohaseid fakte tuvastama ja hindama ning tõendeid hindama. Välja arvatud juhul, kui kohtule esitatud tõendeid on moonutatud, ei ole faktide ja tõendite hindamine seega niisugune õigusküsimus, mis kuuluks Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele (4. märtsi 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

142 Teiseks, mis puudutab võrgukasutajate maksekohustuse olemasolu, siis nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 85 ja 87–89, et Üldkohus nõustus komisjoni hinnanguga, mille kohaselt on BNetzA 2011. aasta otsusega kehtestatud jaotusvõrguettevõtjate kohustus vaidlusalust lisatasu koguda ja edasi kanda, ning et see otsus nägi ette, et lisatasust laekunud tulu kantakse igakuiselt üle eri põhivõrguettevõtjatele. Ta järeldas sellest, et vaidlusalune lisatasu, mille ametiasutus oli kehtestanud õigusaktiga, oli võrgukasutajatele kohustuslik.

143 Seega nähtub Üldkohtu tuvastatud faktilistest asjaoludest, mille kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, et BNetzA 2011. aasta otsusega pandi jaotusvõrguettevõtjatele kohustus koguda võrgukasutajatelt vaidlusalust lisatasu. Arvestades vaidlustatud kohtuotsuse punktides 12, 67 ja 94 Üldkohtu tuvastatud faktilisi asjaolusid, mille kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on selge ka see, et selles otsuses oli ette nähtud meetod, mille kohaselt pidid põhivõrguettevõtjad vaidlusaluse lisatasu summa igal aastal kindlaks määrama.

144 Käesoleva kohtuotsuse punktis 106 viidatud kohtupraktikat arvestades tuleb asuda seisukohale, et summad, mis tulenevad niisugusest kohustuslikust tasust nagu vaidlusalune lisatasu, mis on kehtestatud õigusaktiga, milles on kindlaks määratud üksused, isegi eraõiguslikud üksused, kes vastutavad tasu kogumise eest võlgnikelt, kes on samuti selles meetmes kindlaks määratud, ning milles on kindlaks määratud meetod, mis võimaldab kindlaks määrata tasu summa ja selle iga-aastase kohandamise, on pärit „riigi ressurssidest“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Täpsemalt, kuna tasu allikas on õigusakt, mis kohustab võrguettevõtjaid seda koguma, ei saa väita, et tasu tuleneb pelgast praktikast.

145 Sellega seoses ei ole oluline, et õigusakt näeb ette üksnes vaidlusaluse lisatasu kogumise kohustuse võrguettevõtjatele, ilma et oleks sõnaselgelt kindlaks määratud võrgukasutajate kohustust lisatasu maksta. Lisatasu kogumise seadusest tuleneva kohustuse soovitav toime eeldab nimelt tingimata seda tasu maksma kohustatud isikute sümmeetrilist kohustust.

146 Eeltoodust tuleneb samuti, et asjaolu, et niisugust tasu nagu vaidlusalune lisatasu nõutakse sisse „vahetasandil“, ilma et elektritarnijad peaksid selle lisatasu oma lõpptarbijatele kohustuslikus korras edasi kandma, ei ole määrava tähtsusega asjaolu lisatasu kvalifitseerimisel maksuks või kohustuslikuks tasuks käesoleva kohtuotsuse punktis 105 viidatud kohtupraktika tähenduses.

147 Lisaks, kuna Infineoni äriühingud tuginevad argumendile, et vaidlusaluse lisatasu sissenõudmise kohustus enne 2012. aastat puudus, siis piisab, kui tõdeda, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 24, hõlmab vaidlusalune otsus üksnes ajavahemikku 1. jaanuarist 2012 kuni 31. detsembrini 2013.

148 Kolmandaks, mis puudutab vaidlusalusest vabastusest tingitud kulude hüvitamist, siis ühelt poolt nõustus Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 91, 92 ja 95 BNetzA 2011. aasta otsusele viidates komisjoni järeldusega vaidlusaluses otsuses, mille kohaselt tagas vaidlusaluse lisatasu mehhanism võrguettevõtjatele vaidlusaluse vabastuse tõttu tekkinud finantskahju täieliku hüvitamise, kuna lisatasu summa oli kohandatud vabastuse tõttu nõutavate ressursside suurusele.

149 Ent hinnang, mille kohaselt vaidlusaluse lisatasu summa kindlaksmääramise meetod, mis on ette nähtud BNetzA 2011. aasta otsuses, peab võimaldama katta kõik vaidlusaluse vabastusega seotud kulud, kuulub vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 141 viidatud kohtupraktikale Üldkohtu poolt faktilistele asjaoludele antud hinnangu alla, mida Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses ei kontrolli, kui ei ole väidetud, et tegemist on moonutamisega.

150 Teiselt poolt, mis puudutab maksejõuetuse tõttu saamata jäänud tulu, mille majanduslik koorem jääb jaotusvõrguettevõtjate kanda, siis leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 95, et selline kahju ei kujuta endast tulude vähenemist kõnealuse kava tähenduses ja on põhjendatud asjaoluga, et võrguettevõtjate ja vaidlusaluse lisatasu lõppvõlgnike vahelised suhted on eraõiguslikud suhted.

151 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb aga, et liikmesriigi õigusnormidega kehtestatud kohustuslikest maksetest tulenevaid summasid, mida hallatakse ja jaotatakse vastavalt samadele õigusnormidele, võib käsitada „riigi ressurssidena“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses isegi siis, kui neid haldavad üksused, mis ei ole avaliku võimu organid (19. detsembri 2013. aasta kohtuotsus Association Vent De Colère! jt, C-262/12, EU:C:2013:851, punkt 25, ja 15. mai 2019. aasta kohtuotsus Achema jt, C-706/17, EU:C:2019:407, punkt 54).

152 Seega, kuivõrd sellised üksused nagu võrguettevõtjad on kohustatud koguma vaidlusaluseid tasusid, siis ei takista asjaolu, et nende ettevõtjate ja vaidlusaluse lisatasu lõppvõlgnike vahelised suhted on eraõiguslikud suhted, pidamast lisatasust rahastatud vahendeid riigi ressurssideks. Sama kehtib ka asjaolu kohta, et saamata jäänud tulu, sealhulgas see, mis jääb saamata vaidlusaluse lisatasu maksmata jätmise tõttu, jääb maksejõuetuse korral nende ettevõtjate kanda. Igal juhul ei ole Infineoni äriühingud esitanud ühtegi argumenti, mis tõendaks konkreetselt, et Üldkohtu kaalutlusega, et selline kahju ei kujuta endast tulude vähenemist kõnealuse kava tähenduses, on rikutud õigusnormi.

153 Neljandaks on seoses Infineoni äriühingute argumentidega, et vaidlusaluse lisatasu maksmata jätmise korral ei ole karistust ega riigigarantiid ja et riigil ei ole kogutud summade käsutamiseks otsest pädevust, piisav, kui tõdeda, et käesoleva kohtuotsuse punktis 106 viidatud kohtupraktikat arvestades ei ole need asjaolud tingimata vajalikud, et tuvastada riigi ressursside kasutamist eeldava maksu või muu kohustusliku tasu olemasolu käesoleva kohtuotsuse punktis 105 viidatud kohtupraktika tähenduses.

154 Eeltoodud põhjendusi arvestades tuleb Saksamaa Liitvabariigi, keda toetavad Infineoni äriühingud, ainsa väite teine osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Kuna Infineoni äriühingute esimese väite neljas punkt ei saa olla edukas, tuleb see väide tervikuna tagasi lükata.

Riigi kontroll

– *Poolte argumendid*

155 Saksamaa Liitvabariik heidab oma ainsa väite kolmandas osas sisuliselt ette, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et vaidlusalusest lisatasust laekuvate vahendite üle on riigi kontroll.

156 Komisjon leiab, et see väiteosa on põhjendamatu ja igal juhul edutu.

– *Euroopa Kohtu hinnang*

157 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 104–108 viidatud kohtupraktikast, on riigisiseste õigusnormide alusel maksude või muude kohustuslike tasude olemasolu, mida hallatakse ja jaotatakse vastavalt nendele õigusnormidele, ning riigi kontroll kõnealuste summade üle kaks alternatiivset kriteeriumi, mis võimaldavad kindlaks teha „riigi ressursid“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.

158 Käesoleval juhul tuvastas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 97, et vaidlusalune lisatasu on maksulaadne lõiv või siduv rahaline kohustus, mis eeldab „riigi ressursside“ kasutamist selle kohtupraktika tähenduses. Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 127–154, ei ole Saksamaa Liitvabariik suutnud tõendada, et selle Üldkohtu järeldusega on rikutud õigusnormi.

159 Ainuüksi sellest tõdemusest piisab, et asuda seisukohale, et vaidlusalune meede oli antud „riigi ressurssidest“ ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, ilma et oleks vaja analüüsida, kas kõnealused summad olid riigi kontrolli all.

160 Järelikult ei saa Saksamaa Liitvabariigi ainsa väite kolmas osa olla edukas.

161 Kõigist eeltoodud põhjendustest tuleneb, et kohtuasjas C-794/21 P apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud ainus väide tuleb tervikuna tagasi lükata, kuna osaliselt ei saa see olla edukas ja osaliselt on see põhjendamatu.

Teine väide kohtuasjas C-800/21 P

Poolte argumendid

162 Infineoni äriühingud väidavad, et Üldkohus moonutas mitmel korral faktilisi asjaolusid ja riigisisest õigust.

163 Esiteks, vastupidi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 12, 66, 93 ja 99 esitatud kinnitustele ei ole BNetzA vaidlusaluse lisatasu summat kindlaks määranud. Lisatasu määravad kindlaks hoopis võrguettevõtjad, nagu nähtub vaidlusaluse otsuse põhjendustest 61, 75 ja 123.

164 Teiseks, vastupidi sellele, mida Üldkohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 92, ei ole BNetzA kehtestanud põhivõrguettevõtjatele lisatasu arvutamiseks väga üksikasjalikku meetodit. BNetzA 2011. aasta otsus sisaldab selle kohta vaid väga üldisi nõudeid, nagu nähtub vaidlusaluse otsuse põhjendustest 61, 75 ja 123.

165 Kolmandaks, vastupidi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 93, 99, 106 ja sellele järgnevates punktides tuvastatule, ei rahastata võrguettevõtjatel võrgutasudest vabastamise tõttu saamata jäänud tulu vaidlusaluse lisatasu abil täielikult. Üldkohus jättis sellega seoses tähelepanuta asjaolu, et BNetzA 2011. aasta otsus käsitleb üksnes sissenõudmismeetmeid maksejõuetute võrgukasutajate suhtes, kes ei vasta võrgutasudest vabastamise tingimustele. Seevastu vastutavad võrguettevõtjad tagajärgede eest, mis kaasnevad sellega, kui võrgukasutajad jätavad vaidlusaluse lisatasu maksmata.

166 Neljandaks, vastupidi sellele, mida Üldkohus kinnitas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 85, ei ole võrguettevõtjad kohustatud koguma vaidlusalust lisatasu riigisisese õiguse alusel. Ühest küljest tunnistati BNetzA 2011. aasta otsus tühiseks ja see ei saanud tekitada õiguslikke tagajärgi. Teisest küljest ei saa see otsus riigisisese õiguse kohaselt tekitada vähimaidki tagajärgi võrgukasutajatele.

167 Komisjon leiab, et see väide tuleb ilmselge põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Euroopa Kohtu hinnang

168 Nagu on osutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 141, piirdub apellatsioonkaebus õigusküsimustega. Kuna Üldkohus on ainupädev asjakohaseid fakte tuvastama ja hindama ning tõendeid hindama, ei ole nende asjaolude ja tõendite hindamine, välja arvatud juhul, kui neid on moonutatud, õigusküsimus, mis kuuluks Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele.

169 Seega, mis puudutab apellatsioonimenetluses selle hinnangu analüüsimist, mille Üldkohus on andnud riigisisesele õigusele ja mis riigiabi valdkonnas kujutab endast faktilistele asjaoludele antud hinnangut, siis on Euroopa Kohtul üksnes pädevus kontrollida, kas seda õigust on moonutatud (3. aprilli 2014. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon, C-559/12 P, EU:C:2014:217, punkt 79, ning 14. detsembri 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Amazon.com jt, C-457/21 P, EU:C:2023:985, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika). Moonutamine peab nähtuma selgelt toimiku materjalidest, ilma et oleks vaja faktilisi asjaolusid ja tõendeid uuesti hinnata (3. aprilli 2014. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon, C-559/12 P, EU:C:2014:217, punkt 80).

170 Pealegi, kui apellant väidab, et Üldkohus on faktilisi asjaolusid või tõendeid moonutanud, peab ta ELTL artikli 256, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimese lõigu ja Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punkti d kohaselt täpselt osutama sellele, mida Üldkohus on väidetavalt moonutanud, ning hindamisvigadele, mis on tema arvates viinud Üldkohtu sellise moonutamiseni (30. novembri 2016. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa ja Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, punkt 99, ja 28. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Yieh United Steel *vs.* komisjon, C-79/20 P, EU:C:2022:305, punkt 53).

171 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et kuigi Infineoni äriühingud heidavad oma teises väites ette, et Üldkohus on moonutanud mitut riigisisese õiguse aspekti ja faktilist asjaolu, piirduvad nad siiski käesoleva kohtuotsuse punktides 163–166 kirjeldatud kinnitustega. Vähimagi selgituse või tõenduseta osutavad nad seega väidetavatele vastuoludele Üldkohtu seisukohtade ja vaidlusaluses otsuses esitatud seisukohtade või BNetzA 2011. aasta otsuse sisu vahel. Sellised ebamäärased väited ei ole piisavad, et tõendada moonutamise esinemist.

172 Siit järeldub, et kohtuasjas C-800/21 P apellatsioonkaebuse põhjendamiseks esitatud teine väide tuleb ilmselge põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

173 Järelikult, kuna kõik kohtuasjades C-794/21 P ja C-800/21 P apellatsioonkaebuste põhjendamiseks esitatud väited on tagasi lükatud, tuleb apellatsioonkaebused tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

174 Euroopa Kohtu kodukorra artikli 184 lõige 2 näeb ette, et kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu, siis otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse. Vastavalt kodukorra artikli 138 lõigetele 1 ja 2, mida kodukorra artikli 184 lõike 1 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste lahendamisel, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud, ja kui kaotanud poolel on mitu isikut, otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotuse.

175 Käesoleval juhul on Saksamaa Liitvabariik ja Infineoni äriühingud kohtuvaidluse kaotanud kõigi oma nõuete osas, mis sisalduvad vastavalt apellatsioonkaebuses kohtuasjas C-794/21 P ja apellatsioonkaebuses kohtuasjas C-800/21 P, samas kui komisjon on kohtuvaidluse kaotanud kõigi oma nõuete osas, mis sisalduvad nendes kohtuasjades esitatud vastuapellatsioonkaebustes.

176 Neis tingimustes tuleb seega käesoleva kohtuasja asjaolusid õiglaselt hinnates jätta poolte kohtukulud nende endi kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Jätta apellatsioonkaebused ja vastuapellatsioonkaebused rahuldamata.**

2. **Jätta Saksamaa Liitvabariigi, Infineon Technologies Dresden GmbH & Co. KG, Infineon Technologies AG ja Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.**

Allkirjad